

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування (№ 604)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

М. С. Татар

(ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 2021 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управлінський облік

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Облік і оподаткування

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Машкіна А.С., асистент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування (№ 604)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д-р екон. наук, проф.
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Т.В. Калінеску
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів вищої освіти (ЗВО):

(підпис)

А. І. Бортнікова
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Машкіна Аліна Сергіївна, асистент (працюючий аспірант). Стаж викладацької роботи – 1 рік; в університеті викладає такі дисципліни:

- податкове планування;
- технології взаємовідносин з платниками податків;
- контроль і ревізія (практика);
- основи оподаткування (практика);
- аудит;
- управлінський облік;
- податкова система (практика).

Напрями наукових досліджень: податкові важелі регулювання добробуту населення; принципи побудови податкових технологій взаємозв'язків з платниками податків та дослідження ступеня комунікативно-психологічної взаємодії.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 7 семестр.

Обсяг дисципліни:

3,5 кредита ЄКТС (105 годин); аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 57 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, заочна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити). Для вивчення матеріалу даної дисципліни необхідні знання з таких дисциплін, як «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Податкова система», «Бюджетна система».

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – «Податкове планування».

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системи знань з організації та методики управлінського обліку, його удосконалення з урахуванням передового зарубіжного досвіду.

Завдання: набуття вмінь застосовувати відповідні методи та прийоми в процесі обліку витрат і калькулювання з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Після набуття теоретичних та практичних знань з навчальної дисципліни здобувачі набудуть наступні **знання, вміння (здатності) та компетенції:**

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- Здатність спілкуватися іноземною мовою;
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці;
- Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення;
- Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень;
- Застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості;
- Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів;
- Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування;
- Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків;
- Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави;
- Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-

аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств;

- Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;

- Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень;

- Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств;

- Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах;

- Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації;

- Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств;

- Розуміти теоретичні засади аудиту та вміти застосовувати його методи і процедури;

- Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності;

- Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування;

- Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування;

- Вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії;

- Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві;

- Володіти та застосовувати знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності;

- Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття;

- Дотримуватися здорового способу життя, безпеки життєдіяльності співробітників та здійснювати заходи щодо збереження навколишнього середовища;

- Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом;

- Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Роль управлінського обліку в системі менеджменту. Еволюція управлінського обліку та його сучасні концепції. Організація управлінського обліку. Професійні організації та етичні норми фахівців з управлінського обліку. Управлінський облік в системі рахунків. Роль і значення управлінського обліку в системі управління. Відмінності та взаємозв'язок між управлінським та фінансовим обліком. Види облікової інформації.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Склад витрат виробництва.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність, зміст і види витрат виробництва. Поняття витрат згідно із П(С)БО 16. Склад витрат діяльності відповідно до діючих регламентів. Собівартість виробленої і реалізованої продукції. Особливості складу витрат в різних галузях економіки. Види собівартості. Специфічні витрати.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Класифікація і поведінка витрат.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Мета і напрями класифікації витрат. Моделі поведінки витрат. Визначення функції витрат. Об'єкти витрат. Класифікація витрат залежно від мети і задач управлінського обліку. Класифікація витрат для оцінки запасів і визначення фінансового результату. Класифікація витрат на виробництво для оцінки запасів і визначення фінансового результату. Класифікація витрат для здійснення процесу контролю і регулювання.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Методи обліку і калькулювання витрат.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Облік витрат і фактори, що впливають на його побудову. Мета та завдання обліку витрат і калькулювання собівартості. Процес визначення витрат і калькулювання собівартості окремих об'єктів. Класифікація методів обліку витрат і калькулювання. Методи обліку витрат: позамовний, попроцесний. Напрями удосконалення калькулювання.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Облік і калькулювання за повними витратами.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Суть системи обліку і калькуляції за повними витратами. Переваги і недоліки системи обліку і калькуляції за повними витратами. Облік витрат та калькулювання собівартості: види калькуляцій; об'єкти калькуляції та калькуляційні одиниці; способи калькулювання. Суть системи обліку і калькуляції за повними витратами. Переваги і недоліки системи обліку і калькуляції за повними витратами.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Облік і калькулювання за змінними витратами.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність системи обліку і калькуляції за змінними витратами. Калькулювання собівартості продукції за змінними витратами, маржинальний дохід, прибуток (збиток) від операційної діяльності. Переваги і недоліки системи обліку та калькуляції за змінними витратами.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 7. Облік і калькулювання за нормативними витратами.

- *Форма занять: лекція, лабораторна робота, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність системи обліку і калькуляції за нормативними витратами. Калькуляція собівартості продукції за нормативними витратами. Переваги і недоліки системи обліку та калькуляції за нормативними витратами.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
 - *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*
 - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
 - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2.

Тема 8. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Мета і методи аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток». Аналіз чутливості прибутку. Аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» за умов асортименту. Припущення, покладені в основу аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток».

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень.

- *Форма занять: лекція, лабораторна робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Процес прийняття рішення і релевантність облікової інформації. Аналіз варіантів альтернативних рішень. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень. Рішення стосовно запасів. Рішення стосовно ціноутворення. Модель прийняття рішення за умов невизначеності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Бюджетування і контроль.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*
 - *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*
- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність бюджетування та його організація. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Види бюджетів і порядок їх складання. Бюджетування як спосіб контролю діяльності центрів виникнення витрат і центрів відповідальності. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Облік і контроль за центрами відповідальності.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Концепція центрів та обліку відповідальності. Оцінка діяльності центрів витрат. Оцінка діяльності центрів доходу. Оцінка діяльності центрів прибутку. Організація обліку відповідальності за методом «тариф-година-машина». Оцінка діяльності центрів інвестицій. Трансфертне ціноутворення. Сучасні моделі обліку витрат і фінансових результатів.

Особливості індивідуального міждержавного податкового планування. Застосування трастів в індивідуальному податковому плануванні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Навчальним планом непередбачено виконання контрольної/розрахункової роботи з навчальної дисципліни.

6. Методи навчання

Під час викладання дисципліни «Управлінський облік» використовуються пояснювально-ілюстративний, інформаційно-рецептивний, дослідницький метод навчання та метод проблемного викладання. Метод проблемного викладання дозволяє студентам стати свідками й співучасниками наукового пошуку. Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів та рухом думки викладача.

Дослідницький метод містить в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання). Застосування дослідницького методу навчання дає змогу студентам проявити ініціативу, самостійність, творчий пошук.

7. Методи контролю

За змістовними модулями 1-2 передбачено проведення поточного вибіркового усного опитування на практичних заняттях, письмовий модульний контроль.

Підсумковий контроль міститься у проведенні письмового іспиту в тестовій формі. Під час складання іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1	
Робота на лекціях	0...10
Виконання і захист практичних робіт	0...20
Модульний контроль	0...20
Змістовний модуль 2	
Робота на лекціях	0....10
Виконання і захист практичних робіт	0...20
Модульний контроль	0...20
Усього за семестр	100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, <i>курсового проекту</i> (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність Університету.

10. Рекомендована література

Базова

1. Войнаренко М. П. Управлінський облік: підручник для вищ. навч. закладів / М. П. Войнаренко, Л. П. Радецька, Л. В. Овод. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 363 с.
2. Карпенко О. В. Управлінський облік: навч. посіб. / О. В. Карпенко, Д.В. Карпенко. - К.: "Центр учбової літератури", 2012. - 296 с.
3. Нападовська Л. В. Управлінський облік: підручник для вузів / Л. В. Нападовська. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 648 с.
4. Управлінський облік: підручник / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, Т. І. Свідрик та ін. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 278 с.
5. Фаріон І. Д. Управлінський облік: навч. посібн. з практ. задачами та тест. завданнями / І. Д. Фаріон, Т. М. Писаренко. - Тернопіль: ТНЕУ, 2011. – 387 с.

Допоміжна

1. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. - 6-те вид. перероб. і допов. - К.: Алерта. 2011. - 1042 с.
2. Цал-Цалко Ю.С. Управлінський облік: підручник/ Ю.С.Цал-Цалко, Ю.Ю.Мороз, Н.І.Цегельник. – Житомир: ПП «Рута», 2015. – 632с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. –Режим доступу: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Науково-технічної бібліотеки Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.khai.edu/>.
5. Спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhgalter911.com>.
6. Електронна версія газети «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vobu.com.ua>.